

FINANSMINISTERIET

Utkast till budgetplan 2017

Finansministeriets publikationer – 36b/2016

Finanspolitiken

FINANSMINISTERIET

Utkast till budgetplan 2017

Finansministeriets publikationer – 36b/2016

FINANSMINISTERIET

PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET

Telefon 0295 16001 (växeln)

Internet: www.finansministeriet.fi

Layout:

Statsrådets förvaltningsenhet / enheten för informationsstöd och publikationer/Pirkko Ala-Marttila

Helsinki 2016

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, oktober 2016	
Författare	Ekonomiska avdelningen	
Publikationens titel	Utkast till budgetplan för 2017	
Publikationens andra versioner	Publikationens språkversioner: finska: Vuoden 2017 alustava talousarviosuunnitelma (36a/2016) engelska: 2017 Draft Budgetary Plan (36c/2016)	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriets publikationer 36b/2016	
Beställningar/distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vm.fi/julkaisut .	
ISBN 978-952-251-805-7 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 40	Språk Svenska
Sammandrag <p>Medlemsstaterna i euroområdet ska i enlighet med europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet lämna in sina utkast till budgetplaner (draft budgetary plan, DBP) för det kommande året till kommissionen senast den 15 oktober. Utkasten till budgetplaner ingår i det samordnade övervakningsförfarandet som genomförs varje höst. Utkasten till budgetplaner bör möjliggöra identifiering av källor till eventuella avvikelser från den finanspolitiska strategin i det senaste stabilitetsprogrammet. Utkastet till budgetplan inkluderar uppgifter om makroekonomiska prognoser, målen för offentliga finanserna, utgifts- och inkomstberäkningar enligt ett scenario med oförändrad politik, utgifts- och inkomst mål, diskretionära åtgärder som ingår i budgetförslaget, målen unionens tillväxt- och sysselsättningsstrategi och landspecifika rekommendationer, jämförelsen mellan utkastet till budgetplan och det senaste stabilitetsprogrammet samt en bilaga som gäller metoderna. Finlands utkast till budgetplan för 2017 utgörs av regeringens statsbudgetproposition för 2017 som överlämnades till riksdagen den 15 september 2016, och som till stora delar baserar sig på rambeslutet från våren 2016, tilläggsbudgetarna för 2016 och kommunekonomiprogrammet för 2017.</p>		

Innehåll

Bedömning av uppfyllandet av underskotts- och skuldkriterierna	9
Det medelfristiga målet och iakttagande av kraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del	10
Betydande strukturreformer som genomförts och planeras av Finlands regering....	13
Utnyttjande av strukturreformsklausulen.....	14
Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet	15

Tabellen

1 Makroekonomiska prognoser.....	16
2 Målen för de offentliga finanserna	18
4 Inkomst- och utgiftsmål	21
5 Diskretionära åtgärder som ingår i budgetförslaget	22
6 Eventuella samband mellan utkastet till budgetplan och målen och de landsspecifika rekommendationerna i EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning.....	23
7 Avvikelser från senaste stabilitetsprogrammet.....	24

Bilagor

BILAGA 1: Pensionsreformen 2017	25
BILAGA 2: Konkurrenskraftsavtalet	33
BILAGA 3: Grunder för att tillämpa investeringsklausulen	37
BILAGA 4: Uppgifter om metoder.....	38

I utkastet till budgetplan för 2017 presenteras en bedömning av hur Finlands offentliga finanser utvecklas under 2016 och 2017 samt statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet.

Bedömning av uppfyllandet av underskotts- och skuldskriterierna

I slutet av september 2016 offentliggjorde Statistikcentralen uppdaterad statistik över den offentliga sektorns underskott och skuld. Enligt Statistikcentralen var underskottet i de offentliga finanserna 2,8 % av BNP 2015. Enligt finansministeriets prognos från september 2016 är underskottet 2,4 % 2016 och 2,6 % 2017 i förhållande till BNP. Sålunda uppfyller Finland underskottskriteriet, vilket även Europeiska kommissionen ansåg i maj 2016.

I och med det förändrade sättet att statistikföra säkerheterna för arbetspensionsanstaltarnas derivatavtal är den offentliga skulden cirka 2 miljarder euro större än tidigare (ungefär en procentenhet i förhållande till BNP) 2012–2015. I utkastet till budgetplan har den uppdaterade statistiken använts, som inte fanns tillgänglig när det nationella budgetprogrammet utarbetades och offentliggjordes den 15 september 2016. De uppdaterade skuldsiffrorna och en jämförelse av dem med tidigare siffror presenteras i tabell 1:

Den offentliga sektorns skuld i förhållande till BNP, %

	2015	2016	2017
Utkast till budgetplan oktober 2016	63,6	65,3	66,7
Ekonomisk översikt september 2016	62,6	64,3	65,8
Stabilitetsprogrammet april 2016	63,1	65,0	66,7

När man beaktar ändringen i skuldstatistiken stiger Finlands skuldförhållande till 65,3 % 2016 och 66,7 % 2017. I förhållande till stabilitetsprogrammet förutspås Finlands skuldförhållande ändå stiga endast 0,3 procentenheter 2016, vilket är mindre än vad statistikändringen skulle förutsätta. Utan statistikändringens ökande inverkan på skuldkvoten förutspåddes alltså Finlands skuldförhållande sjunka i förhållande till vad som angavs i stabilitetsprogrammet 2016. Detta beror på att BNP-uppskattningen preciseras. År 2017 förutspås däremot skuldkvoten förbli oförändrad.

Tack vare arbetspensionsbolagen, som hör till den offentliga sektorn, hör Finlands offentliga sektors nettofinansieringstillgångar till de största i OECD-länderna och de steg i slutet av 2015 till 52½ % av BNP. Till följd av arbetspensionsbolagens överskott har stock-/flödesjusteringar en betydande inverkan på hur skulden utvecklas i Finland. I princip kunde

den offentliga sektorns bruttoskuld i Finland minskas genom att styra arbetspensionsbolagens placeringar till statliga skuldebrev. För att trygga tillräckliga pensioner har det dock ansetts viktigt att arbetspensionstillgångarna placeras på kommersiella grunder, och man har inte försökt styra dem på politiska grunder. År 2015 förklarade stock-/flödesjusteringen enligt kommissionens bedömning på våren 40 % av förändringen i förhållandet mellan skulden och BNP.

I maj bedömde kommissionen att Finland uppfyller skuldskriteriet, fast den offentliga skulden överskred referensvärdet 60 % 2015. Att skuldskriteriet uppfylldes baserade sig å ena sidan på att den så kallade konjunkturrensade skulden fortfarande höll sig under gränsen 60 % och å andra sidan på att Finland iakttog stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Trots statistikjusteringen kan det antas att skuldskriteriet fortfarande uppfylls, särskilt för att kraven i den förebyggande delen uppfylls, vilket bedöms i följande avsnitt.

Det medelfristiga målet och iakttagande av kraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del

Finland är fortfarande i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och berörs av de krav enligt den som gäller framsteg mot det medelfristiga målet. Uppnåendet av eller framstegen mot det medelfristiga målet bedöms med hjälp av två pelare, förändringen i det strukturella saldot och utgiftsregeln.

Finlands medelfristiga mål (MTO) för det strukturella saldot är -0,5 % i förhållande till BNP. Regeringens strävan är att MTO ska nås senast 2019. En central roll innehas av regeringens anpassningsåtgärder på 4 miljarder euro och konkurrenskraftsavtalet samt de åtgärder som vid behov ska komplettera helheten och som säkerställer att effekterna av regeringens åtgärder för att förbättra de offentliga finanserna realiserar i den utsträckning som satts som mål i regeringsprogrammet.

Enligt de landspecifika rekommendationer som rådet antog i juli 2016 förutsätts av Finland en strukturell anpassning på 0,5 % i förhållande till BNP mot det medelfristiga målet 2016. År 2017 är anpassningskravet 0,6 % i förhållande till BNP. På våren bedömde kommissionen att Finland hade iakttagit kraven i den förebyggande delen 2015. Det strukturella saldot förbättrades med 0,3 % i förhållande till BNP och var -1,2 % av BNP. Den erforderliga anpassningen hade sommaren 2014 angetts till 0,1 % i förhållande till BNP, men med hänsyn till de växande flyktingkostnaderna sänktes den erforderliga anpassningen med 0,05 % av BNP. (se faktarutan och tabellen nedan). Anpassningen översteg alltså den erforderliga. År 2015 iakttog Finland utgiftsregeln med 0,8 procentenheters marginal.¹

¹ Det har inte gjorts någon kumulativ bedömning av 2014–2015 eftersom tillväxten blev negativ 2014.

Enligt artikel 6.3 i rådets förordning (EG) nr 1466/97 får en avvikelse från det medelfristiga budgetmålet eller från den anpassningsbana som är lämplig för att uppnå detta lämnas utan avseende när den föranleds av en ovanlig händelse utanför den berörda medlemsstatens kontroll som har stor inverkan på den offentliga sektorns finansiella ställning, förutsatt att detta inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt. De ökade kostnaderna för invandringen till följd av flyktingkrisen 2015–2016 motsvarar definitionen i artikel 6.3.

De ökade utgifterna för invandringen beräknas som följer. Utgifterna 2015 jämförs med 2014 och på motsvarande sätt jämförs utgifterna 2016 med 2015. Länderna ska ansöka om att flyktingkostnaderna ska beaktas i utkastet till budgetplan eller i ett motsvarande dokument. I ansökan ska det specificeras hur de stigande kostnaderna uppstår. Exempelvis kostnader för effektiviserad gränsbevakning duger inte som motivering.

Kostnaderna för invandringen har stigit i Finland till följd av flyktingkrisen. År 2015 kom det så många som 32 476 asylsökande till Finland, då antalet flyktingar 2014 var 3651. Fram till mitten av september 2016 hade det kommit 4455 asylsökande.

Den ökade invandringen orsakade merkostnader på 109 miljoner euro 2015, dvs. 0,05 % i förhållande till BNP. Eftersom invandringen tilltog under 2015, fortsätter kostnaderna för invandringen att öka i år. Som det ser ut nu infaller den största ökningen av kostnaderna för invandringen till följd av flyktingkrisen 2016. (Tabell 2). I år ökar kostnaderna för invandringen med 641 miljoner euro, dvs. 0,3 % i förhållande till BNP.

Tabell 2. Den ökade invandringens inverkan på den offentliga sektorns saldo, enligt nationalräkenskaperna, mn euro

	2014	2015	2016
1. Löntagaresättningar (D.1)	70	111	320
2. Användning av mellanprodukter	192	250	511
3. Sociala inkomsttransfereringar	10	20	200
4. Subventioner			
5. Bruttobildning av fast kapital			
6. Betalda kapitaltransfereringar			
7. Övriga			
8. Inverkan på saldot	272	381	1031
9. Kompensationer från EU			9
10. Inverkan på saldot exkl. andelar från EU (10) = (8) - (9)	272	381	1023
i förhållande till BNP	0,13	0,18	0,48

Enligt finansministeriets prognos förbättras det strukturella saldot något 2016 och är -1,2 % av BNP². Vid den erforderliga anpassningen beaktas igen inverkan av de stigande flyktingkostnaderna, som koncentreras till 2016. Enligt Migrationsverkets bedömning har ökningen av flyktingkostnaderna preciserats till 0,3 % av BNP. Sålunda sjunker den erforderliga anpassningen 2016 från 0,5 % till 0,2 % av BNP. Avvikelsen från den erforderliga anpassningen är 0,2 % av BNP. Det är inte fråga om någon betydande avvikelse.³ Kumulativt uppnåddes den erforderliga anpassningen 2015–2016. Utgiftsregeln iakttas fortfarande 2016 och marginalen är 0,3 procentenheter. Utgiftsregeln iakttas även kumulativt 2015–16. Eftersom avvikelsen i förändringen i det strukturella saldot är liten och eftersom utgiftsregeln iakttas med klar marginal, uppfyller Finland kraven i den förebyggande delen 2016.

Enligt finansministeriets prognos hösten 2016 är det strukturella saldot 2017 -1,6 % i förhållande till BNP. Avvikelsen i förhållande till den erforderliga anpassningen är nästan en procentenhet. Åren 2016–2017 är den kumulativa avvikelsen 0,6 % av BNP, då man i den erforderliga anpassningen beaktar de ökade kostnaderna för invandringen 2016. År 2017 är avvikelsen från utgiftsregeln 0,85.⁴ Den kumulativa avvikelsen är 0,28. Om de prognostiserade siffrorna realiserats finns det risk för att det 2017 uppstår en betydande avvikelse i förhållande till kraven i den förebyggande delen.

Avvikelsen i det strukturella saldot från den erforderliga anpassningen 2017 beror på de betydande strukturella reformer som regeringen har inlett och som har orsakat betydande förhandskostnader. Man bör särskilt beakta att för att få till stånd konkurrenskraftsavtalet har regeringen förbundit sig till skattelättnader 2017. Konkurrenskraftsavtalets nettoinverkan är -1 200 miljoner euro, dvs. -0,55 % i förhållande till BNP 2017. Om förändringen i det strukturella saldot skulle rensas från konkurrenskraftsavtalets inverkan, skulle det strukturella saldot förbättras med nästan 0,2 % av BNP 2017. Avvikelsen från den erforderliga anpassningen vore således endast knappt 0,4 % av BNP.

² Noga räknat förbättras det strukturella saldot med tre hundradelar: 2015 -1,25 %, 2016 -1,22 % av BNP.

³ Vid granskningen av såväl det strukturella saldot som utgiftsregeln kan en betydande avvikelse (significant deviation), 0,5 % av BNP, uppstå på två olika sätt. För det första kan en betydande avvikelse uppstå, om avvikelsen under en period är 0,5 procentenheter (i förhållande till BNP) från den erforderliga förändringen i det strukturella saldot. För det andra kan en betydande avvikelse uppkomma om medeltalet av avvikelserna under två perioder efter varandra överstiger 0,25 procentenheter. Syftet med den senare definitionen är att förhindra situationer där man varje år avviker litet från den erforderliga ändringen i det strukturella saldot, varvid den kumulativa avvikelsen så småningom växer sig stor. I fråga om utgiftsregeln beräknas avvikelsen som avvikelse från målet för nettoutgifterna och ökningen av dem.

⁴ År 2017 är utgiftsregeln betydligt strängare än tidigare år, eftersom Finland inte har nått det medelfristiga målet, den potentiella produktionstillväxten på medellång frist har avtagit i Finland och det krävs större anpassning av Finland än tidigare.

Betydande strukturreformer som genomförts och planeras av Finlands regering

Med stöd av rådets förordning (EG) nr 1466/97 får medlemsländer som har genomfört betydande strukturreformer tillfälligt avvika från det medelfristiga målet eller banan mot det.⁵

Finlands regering har genomfört och förbereder betydande strukturreformer, som har en avsevärd sanerande inverkan på de offentliga finanserna på längre sikt. Dessa reformer motsvara direkt de landspecifika rekommendationer som getts Finland 2011–2016.⁶

I början av 2017 träder en pensionsreform i kraft. Åren 2018 – 2027 stiger den lägsta åldern för ålderspension stegvis från 63 till 65 år. Från och med 2030 binds pensionsåldern till den förväntade livslängden så att förhållandet mellan antalet år i arbete och pensionsåren förblir detsamma som 2025. Reformen beräknas minska pensionsutgifterna i förhållande till BNP med över en halv procentenhet och undanröja behovet av att höja nivån på pensionsavgiften. Pensionsreformen beräknas minska hållbarhetsgapet i den offentliga finanserna med ungefär en procentenhet. Pensionsreformens inverkan bedöms i bilaga 1.

Regeringen och arbetsmarknadsparterna undertecknade sommaren 2016 det så kallade konkurrenskraftsavtalet, som ska främja den finländska produktionens priskonkurrensförmåga. Enligt avtalet sjunker arbetskostnaderna per enhet med cirka 4 %. De skattelättnader som ingår i avtalet försämrar saldot i de offentliga finanserna 2017, men senare börjar de positiva effekterna synas. Enligt uppskattningarna möjliggör avtalet på längre sikt cirka 40 000 nya arbetsplatser. Verkningarna av konkurrenskraftsavtalet bedöms i bilaga 2.

Regeringen förhandlade om det så kallade sysselsättningspaketet i en trepartsgrupp. Målet är att höja sysselsättningsgraden bland 15–64-åringar till 72 % och öka antalet sysselsatta med 110 000 personer under den pågående regeringsperioden. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande, där man bland annat rekommenderar att ett aktiveringskrav läggs till som villkor för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa.

Regeringen bereder en reform av social- och hälsovårdssektorn samt en landskapsreform, så att systemet bättre ska motsvara kraven från det åldrande samhället. Avsikten är att bilda 18 landskap, som ska överta ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster och andra uppgifter som för närvarande vilar på kommunernas ansvar. Regeringens utkast till proposition sändes på remiss i slutet av augusti 2016.

⁵ När rådet fastställer anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet för de medlemsstaters del som ännu inte har nått målet, och tillåter de medlemsstater som har nått det att tillfälligt avvika från det, förutsatt att det fortfarande finns en ändamålsenlig säkerhetsmarginal i förhållande till referensvärdet för underskott och att saldot förväntas återgå till det medelfristiga budgetmålet under programperioden, beaktar rådet och kommissionen också genomförandet av sådana stora strukturreformer som har direkta positiva budgeteffekter på lång sikt, inklusive att den hållbara potentiella tillväxten förbättras, och som därför har verifierbar inverkan på hållbarheten hos de offentliga finanserna på lång sikt.

⁶ Pensionsreformen: se de rekommendationer som getts Finland 2011, 2012, 2013, 2014 och 2015. Arbetsmarknaden eller konkurrenskraftsavtalet: se de rekommendationer som getts Finland 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 och 2016.

Utnyttjande av strukturreformsklausulen

Enligt de riktlinjer⁷ som Ecofin-rådet och kommissionen kommit överens om kan strukturreformsklausulen tillämpas om strukturreformerna är betydande, de har positiv inverkan på de offentliga finanserna på lång sikt och de är helt och hållet genomförda. Det sistnämnda villkoret är dock förenat med en viss flexibilitet med tanke på att det tar flera år att genomföra strukturreformer. Över pågående strukturreformer ska en särskilt strukturreformplan presenteras i samband med det nationella reformprogrammet (NRP).

Enligt riktlinjerna i anslutning till operationaliseringen av strukturreformsklausulen ska vidare följande villkor vara uppfyllda:

- i) reformerna ska uppfylla ovannämnda villkor,
- ii) den tillfälliga avvikelser från MTO-banan är inte större än 0,5 % / BNP,
- iii) investerings- och strukturreformsklausulernas kumulativa tillfälliga avvikelse från MTO-banan är inte större än 0,75 % / BNP (samma villkor som för investeringsklausulen i bilaga 3),
- iv) ifall en strukturreform är planerad men ännu inte har genomförts helt och hållet, anger kommissionen och rådet den erforderliga anpassningen för året t+1 i enlighet med den förebyggande delen, utan avvikelse från MTO-banan,
- v) MTO ska nås inom fyra år från det att klausulen aktiverades och den största avvikelser från MTO i det strukturella saldot är 1,5 % / BNP året t,
- vi) när en medlemsstat till fullo har utnyttjat den tillfälliga avvikelser från MTO-banan som strukturreformsklausulen tillåter (högst 0,5 % / BNP), kan den inte utnyttja klausulen på nytt innan den nått MTO (se nedan vid investeringsklausulen), och
- vii) en tillräcklig säkerhetsmarginal i förhållande till referensvärdet 3 % för underskott i de offentliga finanserna ska bibehållas.

För Finlands del kan uppfyllandet av villkoren bedömas som följer. Strukturreformerna i Finland uppfyller villkoren och motsvarar direkt de landspecifika rekommendationer som getts Finland. Närmare uppgifter om reformerna finns i bilagorna 1 och 2.

Avvikelsen i det strukturella saldot från det medelfristiga målet är mindre än 1,5 % av BNP, och framstegen mot det medelfristiga målet fortsätter 2018. Regeringens mål är fortfarande att det medelfristiga målet ska nås 2019.

Finland håller sig klart under referensvärdet för underskottet, som är 3 %, de kommande åren. I själva verket har man inte överskridit gränsen 3 % med undantag av 2014, då underskottet överraskande överskred gränsen 3 % till följd av ESA2010-statistikreformen. Finland uppfyller dock inte det senaste säkerhetsmarginalvillkoret för referensvärdet på det sätt som stabilitets- och tillväxtpaktens uppförandekod förutsätter, och enligt vilket medlemsstatens strukturella saldo ska uppfylla det så kallade minimum benchmark-

⁷ Ecofin-rådet godkände 12.2.2016 formellt riktlinjerna "Commonly agreed position on Flexibility within the SGP", http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/2015-01-13_communication_sgp_flexibility_guidelines_en.pdf

villkoret.⁸ I slutet av 2016 är det nära att Finland uppfyller villkoret, men den förutspådda försämringen av det strukturella saldot 2017 betyder att det inte kommer att uppfyllas då.

Finland ansöker om att få utnyttja strukturreformsklausulen 2017. Även om man inte för närvarande kan verifiera att alla tekniska villkor för att få utnyttja klausulen är uppfyllda, är regeringens strukturreformprogram kritiskt med tanke på en anpassning av ekonomin. Programmet är i klausulens anda och äventyrar inte en tillräcklig säkerhetsmarginal till referensvärdet 3 %. På grund av de osäkerheter som hänför sig till bedömningen av det strukturella saldot och andra osäkerheter är det också möjligt att man vid bedömning i efterhand konstaterar att de tekniska villkoren uppfyllts. Sålunda borde man åtminstone få återkomma till utnyttjandet av strukturfondsklausulen för Finlands del i senare bedömningar. Om Finland anses kunna utnyttja strukturfondsklausulen kan man också utnyttja investeringsklausulen 2017. Detta bedöms i bilaga 3.

Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet

Statsrådet förenar sig med ovannämnda bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet. Enligt bedömningen har Finland närmast sig det medelfristiga målet på det sätt som förutsatts i de landspecifika rekommendationerna 2016. År 2017 förklaras avvikelser från kraven i den förebyggande delen i stor utsträckning av kostnaderna för att få till stånd konkurrenskraftsavtalet. Vid behov reagerar man på situationen i samband med planen för de offentliga finanserna våren 2017.

Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen (869/2012) ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldot i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet.

⁸ Som säkerhetsmarginal används minimivärdet av målet för det strukturella saldot, som beräknas på det sätt som beskrivs i bilaga 2 till Vade Mecum. År 2016 tillämpas på Finland minimivärdet -0,5, som motsvarar det medelfristiga målet för Finland. I praktiken begränsar villkoret användningen av flexibilitets-elementen helt och hållet för Finlands del. År 2017 tillämpas på Finland minimivärdet -1,1, som alltså tillåter att flexibilitetsklausulerna tillämpas, om de övriga villkoren uppfylls. Enligt dagens kunskap kommer Finlands strukturella saldo inte att uppfylla kravet på minimivärde, vilket kan förhindra att flexibilitetsklausulerna används. Det är emellertid möjligt att det strukturella saldot vid den bedömning som görs i efterhand våren 2018 ändras jämfört med den nuvarande bedömningen och att villkoret till följd av detta uppfylls. Bägge minimivärdena för Finland, 2013–2016 samt 2017–2019, ligger under medlemsländernas medelvärde (ca -1,6 bägge perioderna), dvs. minimivärdet är klart strängare för Finland än för andra länder.

1 Makroekonomiska prognoser¹

Tabell 0.i). Grundläggande antaganden

	2015	2016	2017
3 mån. EURIBOR-ränta	0,0	-0,3	-0,3
Obligationsränta 10 år	0,7	0,3	0,4
USD/EUR-växelkurs	1,1	1,1	1,1
Nominell effektiv växelkurs	-3,0	0,9	0,0
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,2	3,3	3,7
BNP-tillväxten i EU-27	2,0	1,8	1,9
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	2,4	1,3	3,1
Världshandelns tillväxt	2,4	2,0	3,2
Råolja (USD/fat)	53	44	49

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2015 nivå md euro	2015	2016	2017
		volym, %		
1. Real BNP	186,8	0,2	1,1	0,9
Varav				
1.1 Som hänför sig till de offentliga finansernas inverkan på den ekonomiska tillväxten				
2. Potentiell BNP	191,9	0,0	0,4	0,5
bidrag:				
- arbete				
- kapital				
- total faktorproduktivitet				
3. Nominell BNP	209,1	1,8	1,9	2,1
Komponenter av real BNP				
4. Privata slutliga konsumtionsutgifter	115,7	1,5	1,2	0,7
5. Offentliga slutliga konsumtionsutgifter	51,0	0,4	-0,1	-1,3
6. Fast bruttoinvestering	42,7	0,7	4,3	3,3
7. Lagerinvestering (i % av BNP)	1,4	0,7	0,6	0,7
8. Export av varor och tjänster	76,6	-0,2	1,0	3,0
9. Import av varor och tjänster	77,5	1,9	2,0	2,9
Bidrag till BNP-tillväxten, %-enheter	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	209,5	1,0	1,5	0,8
11. Lagerinvestering	1,4	-0,8	-0,4	0,0
12. Nettoexport	-1,0	0,0	-0,1	0,1

¹ Prognosen i utkastet till budgetplan, vilken också ligger till grund när statens budgetförslag utarbetas, har tagits fram av finansministeriets ekonomiska avdelning. Prognosen är oberoende och förordnings- och andra ändringar som garanterar dess formella oberoende bereds som bäst. Budgetplanen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga 8.8.2014 och på regeringens statsbudgetsproposition för 2015 som överlämnades till riksdagen den 15 september 2014.

Tabell 1b. Prisutveckling

	2015	2016	2017
	förändring, %		
1. BNP-deflator	1,6	0,9	1,2
2. Deflator för privat konsumtion	0,4	0,4	1,1
3. Harmoniserat konsumentprisindex	-0,2	0,4	1,1
4. Offentlig konsumtionsdeflator	0,2	1,2	0,5
5. Investeringsdeflator	0,4	1,7	2,3
6. Exportprisdeflator	-0,9	-2,0	1,3
7. Importprisdeflator	-4,0	-2,0	1,3

Tabell 1c. Utvecklingen på arbetsmarknaden

	2015 nivå	2015	2016	2017
		förändring, %		
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 437	-0,4	0,4	0,3
2. Sysselsättning, 1 000 000 arbetade timmar	4 099	-0,1	1,0	1,5
3. Arbetslöshetsgrad (%)	252	9,4	9,0	8,8
4. Arbetsproduktivitet, personer	76,7	0,6	0,7	0,6
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	45,6	0,3	0,1	-0,6
6. Löntagarsättningar	102,5	1,0	2,0	-0,7
7. Ersättning per anställd	42,0	1,4	1,6	-1,0

Tabell 1d. Sektorsspecifika saldon

	2015	2016	2017
	% av BNP		
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	-0,8	-1,1	-1,1
varav:			
- Saldo för varor och tjänster	-1,4	-0,9	-0,9
- Saldo för produktionsfaktorsersättningar och inkomstöverföringar	-0,4	-1,0	-0,4
- Kapitalöverföringar, netto	0,1	0,1	0,1
2. Den privata sektorns nettoutlåning	1,6	0,9	1,1
3. Den offentliga sektorns nettoutlåning	-2,8	-2,4	-2,6
4. Statistisk avvikelse	0,4	0,4	0,4

2 Målen för de offentliga finanserna

Tabell 2a. De allmänna målen för de offentliga finanserna uppdelade efter delsektor

Nettoutlåning per delsektor	2016	2017
	% av BNP	
1. Den offentliga sektorn sammanlagt	-2,4	-2,6
2. Staten	-2,8	-2,8
3. –	-	-
4. Lokalförvaltningen	-0,5	-0,4
5. Socialskyddsfonderna	0,9	0,7
6. Ränteutgifter	1,1	1,0
7. Primärsaldo	-1,2	-1,5
8. Engångsåtgärder	0,0	0,0
9. Real BNP-tillväxt, %-förändring	1,1	0,9
10. Potentiell BNP, %-förändring	0,4	0,5
bidrag		
- arbete		
- kapital		
- total faktorproduktivitet		
11. Produktionsgap	-2,0	-1,7
12. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet	-1,2	-1,0
13. Konjunkturrensat finansiellt sparande	-1,2	-1,6
14. Konjunkturrensat primärsaldo	-0,1	-0,6
15. Strukturell balans	-1,2	-1,6

Tabell 2b. Utveckling av den offentliga sektorns skuldsättning

	2016	2017
	% av BNP	
1. Bruttoskuld	65,3	66,7
2. Förändring i bruttoskulden	1,6	1,5
Bidrag till förändringar i bruttoskulden		
3. Primärsaldo	-1,2	-1,5
4. Räntekostnader	1,1	1,0
5. Flödes-/stockjustering	-0,7	-1,1
varav:		
- Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen		
- Finansiella tillgångars nettoökning		
- varav		
- privatiseringsintäkter		
- värderingseffekter och övrigt		
Implicit räntesats på skuld	1,8	1,6
Andra relevanta variabler		
6. Likvida finansiella tillgångar		
7. Finansiella nettoskulder		
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)		
9. Andel av valutaskulden		
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder		

Tabell 3. Offentliga utgifts- och inkomstberäkningar vid oförändrad politik uppdelade enligt huvudkomponenter

Offentlig sektor	2016	2017
	% av BNP	
1. Totala inkomster vid oförändrad politik	54,4	54,3
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	14,2	14,0
1.2 Inkomstskatter	16,8	16,7
1.3 Kapitalskatter	0,2	0,2
1.4 Socialskyddsavgifter	12,8	12,7
1.5 Förmögenhetsinkomst	2,8	2,9
1.5 Övriga inkomster	7,9	7,8
varav: skattesats	44,1	43,7
2. Totala utgifter vid oförändrad politik	57,8	57,8
varav:		
2.1 Löntagaresättningar (dvs. löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	13,7	13,2
2.2 Insatsförbrukning	11,7	11,7
2.3 Sociala inkomstöverföringar	22,8	23,2
varav arbetslöshetsersättningar	2,6	2,5
2.4 Ränteutgifter	1,1	1,0
2.5 Subventioner	1,3	1,3
2.6 Fast bruttoinvestering	4,0	4,1
2.7 Kapitaltransfereringar	0,4	0,4
2.8 Övriga utgifter	2,8	2,8

4 Inkomst- och utgiftsmål

Tabell 4a. Offentliga inkomster och utgifter, uppdelade efter huvudkomponenter

Offentlig sektor	2016	2017
	% av BNP	
1. Totala inkomster	55,0	54,0
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	14,3	14,2
1.2 Inkomstskatter	16,7	16,3
1.3 Kapitalskatter	0,2	0,2
1.4 Socialskyddsavgifter	13,1	12,6
1.5 Förmögenhetsinkomst	2,8	2,9
1.6 Övriga inkomster	7,9	7,8
varav: skattesats	44,4	43,3
2. Totala utgifter	57,4	56,6
varav:		
2.1 Löntagarsättningar	13,6	12,9
2.2 Insatsförbrukning	11,6	11,6
2.3 Sociala inkomstöverföringar	22,8	22,8
varav arbetslöshetsersättningar	2,6	2,5
2.4 Ränteutgifter	1,1	1,0
2.5 Subventioner	1,2	1,2
2.6 Fast bruttoinvestering	4,0	4,1
2.7 Kapitaltransfereringar	0,4	0,4
2.8 Övriga utgifter	2,7	2,5

Tabell 4b. Utgifter utanför utgiftsregeln

	miljoner euro	2015	2016	2017
		% av BNP		
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	1 115	0,5	0,5	0,5
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshetsutgifterna	1 015	0,5	0,4	0,4
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	628	0,3	0,3	-0,7
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	50	0,0	0,0	0,0

5 Diskretionära åtgärder som ingår i budgetförslaget

Tabell 5a. Diskretionära åtgärder som vidtagits av den offentliga sektorn

Förteckning över åtgärder*	Detaljerad beskrivning	Mål	Redovisningsprincip	Godkännandestatus	Budgetkonsekvenser		
					2016	2017	2018
					% av BNP		
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	-0,2	-0,3	-0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,1	0,1	0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,1	0,0	-0,1
Socialskyddsavgifter	Socialskyddsavgifter		prestationsprincipen	föreslagen***	0,3	-0,4	0,1
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations/kassap-rincipen	största delen godkänd**	-0,4	-0,9	-0,2

* Många åtgärder uppfyller inte storlekskriteriet (0,05 % av BNP), så åtgärderna har summerats samt delats i större kategorier. En del av åtgärderna är temporära, men största delen är permanenta.

** Riksdagen beslutar under hösten 2013

*** Social- och hälsovårdsministeriet fastställer under hösten 2013

Tabell 5b. Diskretionära åtgärder som vidtagits av staten

Förteckning över åtgärder*	Detaljerad beskrivning	Mål	Redovisningsprincip	Godkännandestatus	Budgetkonsekvenser		
					2016	2017	2018
					% av BNP		
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	-0,2	-0,3	-0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,1	0,1	0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,1	0,0	-0,1
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations/kassap-rincipen	största delen godkänd**	-0,4	-0,7	-0,1

* Många åtgärder uppfyller inte storlekskriteriet (0,05 % av BNP), så åtgärderna har summerats samt delats i större kategorier. En del av åtgärderna är temporära, men största delen är permanenta.

** Riksdagen beslutar under hösten 2013

6 Eventuella samband mellan utkastet till budgetplan och målen och de landsspecifika rekommendationerna i EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning

Tabell 6a. landsspecifika rekommendationer

Landspecifik rekommendation nummer	Åtgärd	Beskrivning av den direkta relevansen
CSR1: Uppnå en årlig finanspolitisk korrigerings på minst 0,5 % av BNP mot det medelfristiga budgetmålet under 2016 och på 0,6 % av BNP under 2017. Använda eventuella oförutsedda intäkter till att minska den offentliga skuldkvoten. Se till att förvaltningsreformen antas och genomförs utan dröjsmål, för att åstadkomma mer kostnadseffektiva social- och hälsovårdstjänster.	Regeringen genomför de anpassningsåtgärder som beslutats i regeringsprogrammet. Lagutkast som gäller social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen sändes på remiss 31.8.2016.	Åtgärderna motsvarar direkt rekommendationen
CSR2: Se till, med respekt för arbetsmarknadsparternas roll, att lönebildningssystemet gynnar lokala löneförhandlingar och avlägsnar stelhet, så att det bidrar till den kostnadsrelaterade konkurrenskraften och en mer exportindustristyrd modell för lönebildning. Öka incitamenten att ta emot arbete och se till att det erbjuds riktade och tillräckliga aktiva arbetsmarknadsåtgärder, även för personer med invandrabakgrund. Vidta åtgärder för att minska regionala skillnader och kompetensglapp.	Regeringen och arbetsmarknadsparterna undertecknade konkurrenskraftsavtalet i juni 2016.	Åtgärderna motsvarar direkt rekommendationen
CSR3: Vidta fler åtgärder för att öka konkurrensen i tjänstesektorn, även inom detaljhandeln. Främja företagande och investeringar, bland annat genom att minska administrativa bördor och regleringsbördor, för att främja tillväxten av produktion med högt mervärde.	Detaljhandeln och frisersalongerna fick fria öppettider i början av 2016. Den första fasen av transportbalken överlämnades till riksdagen 22.9.2016.	Åtgärderna motsvarar direkt rekommendationen

Tabell 6b. EU:s mål för tillväxt och sysselsättning

Inga betydande förändringar sedan våren 2016,

se: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/nrp2016_finland_sv.pdf

7 Avvikelser från senaste stabilitetsprogrammet

Tabell 7. Avvikelser från senaste stabilitetsprogrammet

	2015	2016	2017
Offentliga sektorns nettoutlåning			
Stabilitetsprogram	-2,7	-2,5	-2,1
Utkast till budgetplan	-2,8	-2,4	-2,6
Skillnad*, %-enheter	0,0	0,2	-0,5
Offentliga sektorns nettoutlåning vid oförändrad politik			
Stabilitetsprogram	-2,7	-3,2	-3,4
Utkast till budgetplan	-2,8	-3,4	-3,6
Skillnad*, %-enheter	0,0	-0,2	-0,1

* skillnaden förklaras med ESA-reform samt metodförändring i beräkningen av nettoutlåning vid oförändrad politik

BILAGA 1: Pensionsreformen 2017

Genom den reform som träder i kraft 2017 förbereder man sig på den förväntade ökningen av livslängden. Riksdagen antog de lagar som gäller reformen den 20 november 2015. Lagberedningen baserade sig på det avtal om huvudlinjerna för reformen som arbetsmarknadsorganisationerna förhandlade fram i september 2014.

Enligt finansministeriets bedömning minskar reformen hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna med ungefär en procentenhet. Reformen främjar sysselsättningen och tryggar finansieringen av arbetspensionerna, tillräckliga pensioner samt jämlikheten mellan generationerna och jämställdheten mellan könen. Genom reformen försöker man garantera att den förväntade pensionsåldern stiger åtminstone till 62,4 år före 2025. Reformen innehåller också utvecklingsåtgärder som ska hjälpa människorna att fortsätta och att orka i arbetet.

Huvudpunkterna i reformen

Inom arbetspensionssystemet stiger den lägsta åldern för ålderspension till att börja med stegvis med två år. Från och med 2018 stiger den lägsta åldern för ålderspension från nuvarande 63 år med tre månader för varje åldersklass tills den är 65 år 2027. Den övre åldersgränsen för ålderspension är fem år högre än den nedre gränsen, men den stiger ändå med hela år.

Åldern för ålderspension kopplas till utvecklingen av den förväntade livslängden från och med 2030 så att förhållandet mellan tiden i arbete och pensionstiden förblir detsamma som 2025. Åldersgränsen stiger med högst två månader per år. För att behålla förhållandet mellan pensionstiden och tiden i arbete utvärderas arbetslivslängdens utveckling regelbundet liksom hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet. Utvecklingen följs på trepartsbasis under social- och hälsovårdsministeriets ledning med fem års mellanrum från och 2026.

Livslängdskoefficienten bibehålls, men beräkningssättet ändras så den reduceras efter 2027, då pensionsåldern för alla åldersklasser är 65 år.

En ny pensionsform vid sidan av invalidpensionen är arbetslivspensionen, som man kan ansöka om redan som 63-åring. Från och med 2030 justeras åldersgränsen så att den är två år lägre än den lägsta åldern för ålderspension. Villkoret för att erhålla pensionen är 38 år i arbetslivet, som med mindre undantag har tillbringats i ansträngande och slitsamt arbete. Villkoret för att arbetslivspension ska beviljas är dessutom att personens arbetsförmåga är nedsatt till följd av sjukdom, lyte eller skada samt att möjligheterna att orka i arbetet har försämrats. Arbetslivspensionen är lägre än invalidpensionen, eftersom återstående tid inte tillämpas på den⁹. Invalidpensionens återstående tid kopplas åter till den nedre åldersgränsen för ålderspension, vilket gör att dessa pensioner blir större när pensionsåldern stiger.

⁹ Med återstående tid avses tiden mellan den tidpunkt då man avgår med invalidpension (pensionsfallet) och den lägsta åldern för ålderspension. Återstående tid ökar på vissa villkor invalidpensionen, eftersom man inte hunnit intjäna full pension under den korta tiden i arbetslivet.

Den nuvarande deltidspensionen försvinner som pensionsform och ersätts med partiell förtida ålderspension. Ålderspensionen kan börja betalas partiellt redan vid 61 års ålder, och 2025 stiger åldersgränsen till 62 år. Från och med 2030 är åldersgränsen alltid tre år lägre än den lägsta åldern för ålderspension. Antingen 25 eller 50 % av den intjänade pensionen kan börja betalas. När pensionen tas ut i förtid minskar den uttagna pensionsdelen permanent med 0,4 % i månaden, dvs. 4,8 % om året. Det nuvarande kravet på deltidsarbete försvinner, och den nya pensionsformen är alltså inte förenad med någon löne- eller arbetstidsuppföljning. Partiell förtida ålderspension hindrar inte att man får arbetslöshetsdagpenning och den dras inte heller av från arbetslöshetsdagpenningen.

Den högre pensionstillväxten försvinner, och i fortsättningen är pensionstillväxten för personer i alla åldrar 1,5 % av lönen om året. Det blir dock en övergångstid för pensionstillväxten för dem som är i åldern 53–62 år. Under övergångstiden är pensionstillväxten 1,7 % om året till utgången av 2025, men i stället är arbetstagarens pensionsavgift 1,5 procentenhet högre än annars. Dessutom börjar pensionstillväxten beräknas på större inkomster än nu, eftersom arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från inkomsterna när pensionen beräknas.

Den nuvarande tillväxtprocenten på 4,5 % för arbete som utförs efter att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts ersätts med en uppskovsförhöjning. Om en person inte tar ut sin pension genast när han eller hon uppnått den lägsta åldern för ålderspension, justeras den intjänade pensionen med en uppskovsförhöjning på 0,4 % för varje månad som pensionen skjuts fram.

Från och med 2023 höjs den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa (den s.k. arbetslöshetsslussen) med ett år till 62 år, om arbetsmarknadens centralorganisationer 2019 bedömer att de åtgärder som man kom överens om i arbetskarriärvtalet 2012 inverkar på det sätt som avsågs.

I samband med avtalet om pensionsreformen kom arbetsmarknadsorganisationerna överens om att den privata sektorns arbetspensionsavgift fryses på nivån 24,4 % under 2017–2019. Enligt Pensionskyddscentralens beräkningar vore denna avgiftsnivå tillräcklig för att finansiera pensionerna även efter 2019 ända till slutet av 2060-talet. Alternativt kan avgiften sänkas från slutet av 2020-talet. Då skulle beloppet av den privata sektorns pensionstillgångar i förhållande till den försäkrade lönesumman stanna på en lägre nivå, varvid man på lång sikt skulle bli tvungen att höja avgiften snabbare när pensionsutgifterna växer.

Sakkunnigbedömning av pensionsreformen i arbetsgruppen för åldrandefrågor

Pensionsreformen 2017 har ännu inte sakkunnigbedömts i EU:s kommitté för ekonomisk politik (EPC) arbetsgrupp för åldrandefrågor (AWG). I de sakkunnigbedömda pensionskalkylerna i åldranderapporten från 2015 var ett scenario dock pensionsreformen 2017. Ett scenario i pensionskalkylernas känslighetsanalys var ett politikscenario är pensionsåldern binds till den förväntade livslängden. För Finlands del granskades i stället för detta scenario pensionsreformen 2017, tidpunkten för höjningen av pensionsåldern är dock en

annan än i politikscenariot. Enligt kalkylerna minskar reformen pensionsutgifterna i förhållande till BNP med ungefär en halv procentenhet från och med 2030-talet jämfört med grundspåret (se närmare tabell 1). I kalkylen påskyndas BNP-tillväxten 2020–2060 med i genomsnitt något över 0,1 procentenhet om året.

Tabell 1. Pensionsutgifternas utveckling i förhållande till BNP i åldranderapporten 2015

	2013	2020	2030	2040	2050	2060
Pensionsutgifter, grundspår (% / BNP)	13,4	14,8	15,6	14,1	13,3	13,5
Inverkan av pensionsreformen 2017 (skillnad mot grundspåret, procentenheter)		0,0	-0,6	-0,7	-0,8	-0,6

Pensionskyddscentralens konsekvensbedömningar

Bakom konsekvensbedömningarna i regeringens proposition, som godkändes i riksdagen, ligger kalkyler som gjorts med Pensionskyddscentralens (PSC) långsiktiga beräkningsmodell.¹⁰ Enligt PSC:s bedömning senarelägger reformen pensioneringsåldern med 1,3 år fram till 2040 och med nästan två år fram till 2080, då den förväntade pensioneringsåldern används som måttstock. På lång sikt höjer reformen sysselsättningsgraden bland 15–74-åringar med cirka två procentenheter. Till följd av ändringarna av reglerna om bestämmande av pensionen och den längre tiden i arbete uppskattas genomsnittspensionerna bli större.

Bakgrundantagandena till PSC:s kalkyler och känslighetsanalysen av dem presenteras mer ingående i PSC:s preliminära konsekvensbedömning.¹¹ De centrala antagandena i PSC:s kalkyler består av pensionsreformens inverkan på olika övergångssannolikheter. I kalkylerna har utvecklingen i fråga om nya ålderspensioner bedömts genom att de yngre åldersklassernas begynnande pensioner har överförts på de äldre åldersgrupperna ökade med en nivåförhöjning. I kalkylen ligger tyngdpunkten när det gäller övergång till ålderspension i hög grad på den lägsta åldern för ålderspension och det följande året. Detta fenomen stärks mot slutet av prognosperioden eftersom åldersgränserna höjs.

I känslighetsanalysens alternativ med många begynnande pensioner stiger antalet begynnande ålderspensioner så att efter 2022 övergår alla försäkrade till ålderspension senast vid den lägsta åldern för ålderspension. I reformens baskalkyl avviker den förväntade pensionsåldern 2022 med ungefär ett år från kalkylen med många begynnande pensioner, men före 2060 krymper skillnaden till ungefär ett halvt år. I alternativet med många begynnande pensioner stiger pensionsutgiften i procent av bruttonationalprodukten fram till 2026 så

¹⁰ Kalkylerna presenteras mer ingående på finska i publikationen <http://www.etk.fi/julkaisu/laskelmia-vuoden-2017-tyoelakeuudistuksen-vaikutuksista-hallituksen-esitykseen-perustuvat-arviot/>. Publikationen har också översatt till engelska: <http://www.etk.fi/julkaisu/effects-of-the-2017-earnings-related-pension-reform-projections-based-on-the-government-bill/>.

¹¹ Publikationen finns på finska på följande adress: <http://www.etk.fi/julkaisu/laskelmia-vuoden-2017-tyoelakeuudistuksen-vaikutuksista/>

att den är cirka 0,5 procentenheter högre än i avtalskalkylen då antalet pensionärer ökar snabbt. Därefter börjar de kortare tiderna i arbete synas genom att genomsnittspensionen sjunker jämfört med avtalskalkylen och pensionsutgiften i förhållande till bruttonationalprodukten återgår till avtalskalkylens nivå.

Antalet begynnande invalidpensioner förväntas öka med åldern även efter att den nuvarande nedre gränsen för ålderspension har uppnåtts. Det finns dock endast litet kunskap om hur arbetsförmågan utvecklas under dessa år, eftersom potentiella arbetsoförmögna får ålderspension. Åren 1996–2011 sjönk de åldersstandardiserade begynnande invalidpensionerna med i medeltal 1,1 procent om året. I kalkylen fortsätter denna trend, även om de begynnande pensionerna minskar i jämn takt. Mellan 2015 och 2060 minskas de begynnande invalidpensionerna med totalt 15 % i kalkylen.

I känslighetsanalyserna når de begynnande invalidpensionerna före 2060 en nivå som är 25 % lägre eller högre än avtalskalkylen. I alternativet med lägre nivå är de begynnande invalidpensionerna 2060 ungefär 36 % lägre än 2015 och i alternativet med högre nivå på motsvarande sätt ungefär 6 % högre. I alternativet med högre nivå stiger arbetspensionsutgiftsprocenten på lång sikt till en nivå som är drygt en procentenhet högre än grundspåret och i alternativet med lägre nivå är nivån på motsvarande sätt drygt en procentenhet lägre.

När det gäller arbetslivspensionen har man antagit att av de män som arbetar och som nått den nedre åldersgränsen för arbetslivspension övergår årligen 2,5 % till arbetslivspension. Bland kvinnorna skulle motsvarande andel vara 2 %. I alternativet med högre nivå fördubblas antalet begynnande pensioner per åldersklass och arbetspensionsutgiftsprocenten stiger något jämfört med grundspåret.

De begynnande partiella ålderspensionerna har antagits vara av samma storleksklass som de begynnande deltidspensionerna för närvarande. Det är dock svårt att förutsäga hur populär den partiella ålderspensionen blir. I alternativet med högre nivå är antalet begynnande partiella ålderspensioner per åldersklass dubbelt högre än enligt avtalskalkylen, varvid även utgifterna grovt taget är dubbelt större. I alternativet med högre nivå stiger dock pensionsutgifterna i förhållande till BNP endast litet.

Det har antagits att den utökade rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa för dem som är födda 1961 och därefter, och som man kommit överens om villkorligt, kommer att realiseras. Den ökar sysselsättningen, men påverkar inte pensioneringstidpunkten.

Näringslivets forskningscentralns konsekvensbedömningar

Även Näringslivets forskningscentral (ETLA) har bedömt pensionsreformens konsekvenser i en rapport som tagits fram med anslag för utrednings- och forskningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande.¹²

¹² Publikationen finns på finska på följande adress: https://www.etla.fi/wp-content/uploads/raportti_2015_1.pdf

Enligt ETLA:s baskalkyl, som gjorts enligt en stokastisk livscykelmodell, förlänger pensionsreformen arbetslivslängden med i medeltal cirka 5 månader fram till 2025 jämfört med en situation där pensionsreformen inte skulle genomföras. Fram till 2035 förlängs arbetslivslängden med cirka 9 månader. Som jämförelseobjekt används i dessa konsekvensbedömningar ett grundspår där sysselsättningen utvecklas på samma sätt som i Pensionskyddscentralens bedömning. Med detta spår utvecklas sysselsättningen bland äldre relativt positivt även utan pensionsreformen.

Utifrån den simulering som gjorts med ETLA:s generationsmodell anpassas ekonomin på flera olika sätt till de högre sysselsättningsgraderna bland äldre. Förutom produktionen ökar även investeringarna, för att kapitalstocken ska motsvara de större utbudet på arbete. Reformen förbättrar köpkraften och ökar konsumtionen. En liten del av nyttan av reformen går till utlandet genom att bytesförhållandet försämrats.

I ETLA:s baskalkyl minskar hållbarhetsgapet med 1,1 procentenhet beräknat över en horisont på hundra år.

Enligt ETLA:s modellanalys är inverkan av pensionsreformen i hög grad beroende av hur attityderna till utbudet av arbete förändras när livslängden ökar. Särskilt arbetslöshetsslussen är förenad med osäkerhet. Arbetslöshetsslussen förlängs sannolikt till följd av reformen, eftersom man inte har kommit överens om att den nedre åldersgränsen för arbetslöshetsslussen ska höjas i samma takt som den lägsta åldern för ålderspension. Därför finns det en risk för att arbetslöshetsslussen igen blir en likadan betydande kanal bort från arbetslivet som den var före pensionsreformen 2005. Om så blir fallet, blir pensionsreformens inverkan på arbetslivslängden klart mindre än eftersträvat. Samtidigt försämrats inverkan på hållbarheten väsentligt. Enligt alternativkalkylen skulle hållbarhetsgapet minska med 0,6 % av bruttonationalprodukten. Denna konsekvensbedömning har beräknats i förhållande till ett sådant grundspår där sysselsättningen utvecklas något sämre än enligt Pensionskyddscentralens bedömning. I ETLA:s publikation har man också gjort olika känslighetsanalyser av reformens konsekvenser.

Finlands Banks konsekvensbedömningar

I den simulering som gjorts med Finlands Banks Aino-modell beaktas pensionsreformen genom att man antar att reformen senarelägger pensionsåldern och förändrar pensionernas ersättningsförhållanden på det sätt som PSC beräknat.¹³ I simuleringen ser man att pensionsreformen minskar behovet av att höja det totala skatteuttaget med ungefär 1,4 procentenheter före 2040. Detta resultat är något större än bedömningen enligt den mekaniska hållbarhetskalkylen, enligt vilken pensionsreformen krymper hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna med ungefär en procentenhet.

¹³ Euro ja talous 5/2014. Publikationen finns på finska på adressen: http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/talouden_nakymat/Documents/ET514.pdf

På basis av Finlands Banks simulering kommer pensionsreformens centrala makroeffekt av att det ökade utbudet av arbetskraft och det lägre trycket att skärpa beskattningen dämpar ökningen av arbetskraftskostnaderna. Detta förbättrar priskonkurrenskraften, vilket syns som att exporten växer snabbare. Det minskade kostnadstrycket syns också som att den offentliga konsumtionsökningen avtar. Sysselsättningsgraden stiger med ungefär en procentenhet. Trots att sysselsättningen förbättras tilltar den privata konsumtionsökningen tämligen litet. Å andra sidan börjar investeringarna växa raskare, och härigenom växer kapitalstocken snabbare. Som helhet förblir de positiva effekterna av pensionsreformen på den ekonomiska tillväxten måttliga. BNP-tillväxten skulle till följd av pensionsreformen för snabbas med knappt 0,1 procentenhet jämfört med en utveckling enligt grundspåret. Efter 25 år skulle BNP således på grund av pensionsreformen vara 1,7 % större än enligt grundspåret.

Pensionsreformens inverkan på hållbarhetsgapet

Enligt den promemoria som finansministeriet publicerade den 26 september 2014 minskar pensionsreformen hållbarhetsgapet med ungefär en procentenhet. Reformen inverkar på hållbarhetsgapet på två sätt. Den första påverkningskanalen går via pensionsutgiften. Reformen minskar beloppet av de offentliga utgifterna för betalningen av pensioner och krymper således hållbarhetsgapet till denna del. Den andra påverkningskanalen går via sysselsättningen direkt till BNP. Reformen ökar sysselsättningen och höjer således BNP. Inverkan via pensionsavgiften på hållbarhetsgapet och den totala inverkan rapporteras i följande tabell.

	Pensionsutgiftens inverkan	Total inverkan
Hållbarhetsgap	-0,6	-1,0

Pensionsreformen minskar pensionsutgiften med drygt 0,6 procentenheter i förhållande till bruttonationalprodukten, vilket krymper hållbarhetsgapet i motsvarande mån. Det är fråga om en nettoinverkan, eftersom reformen innehåller element av vilka en del minskar och en del ökar pensionsutgiften. Den minskande inverkan kommer från ändringarna av tillväxtbestämmelserna och från att pensionstiden blir kortare. Den ökande inverkan kommer från att genomsnittspensionen stiger. Minskningen av pensionsutgiften har uppskattats och rapporterats mer ingående av Pensionsskyddscentralen.

Den ökade sysselsättningen till följd av reformen krymper hållbarhetsgapet även på andra sätt än genom att pensionsutgiften minskar. När sysselsättningen förbättras ökar den totala produktionen. Denna övriga inverkan av sysselsättningen har uppskattats till drygt 0,3 procentenheter i förhållande till BNP. I hållbarhetsgapkalkylen sänker BNP-tillväxten de åldersrelaterade utgifterna, eftersom hälso- och sjukvårds-, långvårds-, arbetslöshets-, pensions- och utbildningsutgifternas BNP-andel sjunker. Andra än åldersrelaterade offentliga utgifter antas öka i samma takt som BNP-tillväxten.

Med avvikelser från de årliga antagandena i hållbarhetsgapkalkylen är ökningen av de åldersrelaterade hälso- och sjukvårds- och långvårdsutgifterna i dessa kalkyler bunden till höjningen av genomsnittslönen och inte till BNP per capita-tillväxtgraden. Detta antagande avspeglar det faktum att man inte tror att reformen av pensionssystemet direkt ökar andra hälso- och sjukvårds- och långvårdsutgifter. Om den förbättrade sysselsättningen till följd av reformen av pensionsreformen skulle antas öka även hälso- och sjukvårds- och långvårdsutgifterna, skulle inverkan på hållbarhetsgapet bli något mindre.

Det är svårt att uppskatta avtalets inverkan på arbetslösheten. Sysselsättningen ökar, eftersom åldern för ålderspension stiger och arbetskraftens deltagande således ökar. Arbetskraften omfattar åter både sysselsatta och arbetslösa. Det är möjligt att både sysselsättningen och arbetslösheten ökar samtidigt.

I arbetsmarknadsorganisationernas avtal om pensionsreformen är höjningen av åldersgränsen för den så kallade arbetslöshetsslussen villkorlig fram till de översyner som görs 2019. I Pensionsskyddscentralens antaganden om arbetslösheten har man emellertid tagit med inverkan av ändringarna av arbetslöshetsslussens längd. Längden förändras av att både den nedre åldersgränsen höjs och åldern för ålderspension stiger. Arbetslöshetstagandet i Pensionsskyddscentralens kalkyler är måttligare än de tidigare publicerade och beteendebaserade modellkalkylerna. I finansministeriets kalkyler har antagandet beaktats som sådant som ändringar i sysselsättnings- och arbetskraftsandelarna. En större arbetslöshetseffekt skulle minska reformens inverkan på hållbarhetsgapet och en mindre effekt skulle förstora den. Hållbarhetsgapet skulle alltså inte krympa lika mycket om arbetslösheten skulle öka mera än antaget och tvärtom.

Reformens kortsiktiga konsekvenser för de offentliga finanserna

Den frysning av pensionsavgiftsnivån på 24,4 % 2017–2019 som man kom överens om i samband med avtalet om pensionsreformen krymper pensionsfondernas överskott på kort sikt, eftersom pensionsreformens fördröjande inverkan på ökningen av pensionsutgifterna börjar synas först på 2020-talet. Före reformen bedömde man att det skulle vara nödvändigt att höja pensionsavgifterna från och med 2017, eftersom avgifterna enligt lagstiftningen ska ligga på en nivå som tryggar finansieringen av pensionerna.

I bifogade tabell har man uppskattat hur mycket svagare de offentliga finanserna blir när avgifterna inte höjs på det sätt som beräknades före avtalet om pensionsreformen hösten 2014. På basis av resultaten är arbetspensionsanstaltens saldo cirka 0,1 % sämre i förhållande till BNP 2017, eftersom pensionsavgiften inte ligger på en nivå som är 0,3 procentenheter högre. Om man beaktar att pensionsavgifterna är avdragbara i beskattningen, blir inverkan något mindre om man ser till de offentliga finanserna totalt.

Tabell 2. Inverkan av avtalet om pensionsreformen på arbetspensionsanstalterna saldo 2017–2018

	2017	2018
Den i pensionsavtalet överenskomna pensionsavgiftsnivån, procent av lönesumman	24,4	24,4
Pensionskyddscentralens uppskattning av den hållbara pensionsavgiftsnivån, procent av lönesumman	24,7	24,9
Skillnad, procentenheter	-0,3	-0,5
Inverkan på arbetspensionsanstalternas saldo, % / BNP	-0,09	-0,14

BILAGA 2: Konkurrenskraftsavtalet

Arbetsmarknadsorganisationerna undertecknade konkurrenskraftsavtalet den 14 juni 2016. Syftet med avtalet är att förbättra finländska företags priskonkurrensförmåga och därigenom öka exporten och sysselsättningen.

Avtalet förlänger arbetstiden per år med 24 timmar, skär ner semesterpenningarna inom den offentliga sektorn samt sänker arbetsgivarens socialskyddsavgifter och överför delvis betalningen av dem på löntagarna. Som en del av avtalet förlängs de gällande kollektivavtalen med ett år utan löneförhöjningar. Avtalet minskar arbetskostnaderna per producerad enhet med cirka 4 % (se närmare tabell 1). Dessutom stöder regeringen avtalet med skattelättnader.

Tabell 1. Åtgärdernas inverkan på arbetskostnaderna per enhet

Åtgärd	2017	2018	2019	2020
Förlängning av årsarbetstiden med 24 timmar (avtalets täckning 91 %)	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Nedskärning av den offentliga sektorns semesterpenningar med 30 %	0,0	0,0	0,0	0,0
Sänkning av alla arbetsgivares sjukförsäkringsavgift	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Överföring av arbetslöshetsförsäkringsavgiften från arbetsgivarna på löntagarna med 0,85 procentenheter	-0,4	-0,7	-0,7	-0,7
Överföring av arbetspensionsavgiften från arbetsgivarna på löntagarna med 1,2 procentenheter	-0,2	-0,3	-0,7	-1,0
Sammanlagt	-2,7	-3,2	-3,6	-3,5
Inverkan av nollavtalet 2017 på inkomstnivåindexets nivå	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Alla åtgärder sammanlagt*	-3,2	-3,7	-4,1	-4,0

* På grund av avrundningarna stämmer summorna nödvändigtvis inte

Verkningar för sysselsättningen

Konkurrenskraftsavtalshelheten bedöms med beaktande av skattelättnaderna kunna öka sysselsättningen med cirka 40 000 personer på längre sikt. Avtalets sysselsättningseffekter är dock förenade med stor osäkerhet. Osäkerheten beror på att det är en omfattande helhet som ska bedömas och något liknande har inte gjorts tidigare. Till avtalet hänför sig dessutom åtgärder för vilka tidsspannet är svårt att bedöma på grund av bristen på empirisk kunskap.

Utgångspunkten för kalkylerna är att den genomsnittliga produktiviteten inom hela samhällsekonomin antas uppvecklas på samma sätt både i baskalkylen och i det scenario som beskriver konsekvenserna av åtgärdshelheten. Detta betyder att den förbättring av sysselsättningen som följer av att priset på arbete sjunker också leder till att BNP växer i samma proportion. Således, när BNP växer i samma proportion som sysselsättningen ökar, skulle BNP-nivån i och med avtalet stiga med cirka 1,5–2 %. I kalkylerna har man inte specificerat hur enskilda efterfrågeposter, såsom export, investeringar och konsumtion, utvecklas. Genom den förbättrade konkurrenskraften eftersträvas dock en positiv inverkan på

exporten och företagens investeringar. Ett centralt antagande med tanke på resultaten är hur känslig efterfrågan på arbetskraft är för ändringar i priset på arbetskraft. De senaste årens forskning kring efterfrågeflexibilitetens värde tyder på att arbetskraftens reallöneflexibilitet har ökat. En uppenbar orsak till den ökade flexibiliteten är att den ekonomiska integrationen har fördjupats, vilket har ökat konkurrensen på nyttighetsmarknaden och kapitalets rörlighet. I detta sammanhang har -0,7 använts som genomsnittlig flexibilitet för företagarverksamhet. Arbetets utbudsflexibilitet spelar också en central roll för kalkylen. I granskningen har flexibiliteten antagits vara 0,3.

De totala verkningarna av åtgärdshelheten minskas av att löntagarnas stigande socialskyddsavgifter minskar konsumenternas köpkraft med cirka 400 miljoner euro på 2020 års nivå med beaktande av skattelättnaderna. Detta bidrar till att minska den ekonomiska aktiviteten genom den inhemska efterfrågan. Inverkan på totalproduktionen dämpas dock av att en del av konsumtionsförändringen förmedlas utanför samhällsekonomin via importen. Köpkraftens utveckling stöds också av att inflationsutvecklingen är måttligare än tidigare i kombination med att sysselsättningen förbättras.

Avtalet omfattar över 90 % av löntagarna. När man har beräknat sysselsättningseffekten har man dock antagit att även i de branscher som stannar utanför avtalet stannar de avtalsenliga förhöjningarna att stanna på noll 2017. I kalkylerna har man också antagit att det inte blir någon större lönereaktion på grund av den höga arbetslösheten i utgångssituationen.

Utöver de åtgärder som inverkar på de direkta arbetskostnaderna per enhet kom arbetsmarknadens centralorganisationer i samband med konkurrenskraftsavtalet överens om att utvidga möjligheterna till lokala avtal samt linjerade att i framtiden följer lönebildningen den så kallade Finlandsmodellen. Enligt Finlands modell bestäms kostnadsnivån under de följande förhandlingsrundorna i regel av branscher som är känsliga för internationell konkurrens. Modellen är en permanent linje som ska gälla tills vidare och inte bara följande lönerunda.

Kalkylerna innehåller ingen konsekvensbedömning av effekterna av att lokala avtal främjas och Finlandsmodellen tas i bruk, eftersom det är svårt att bedöma dem i siffror. Det är dock sannolikt att åtgärderna stöder konkurrensförmågan, exporten, den ekonomiska tillväxten och samtidigt hållbara offentliga finanser.

I FM:s ekonomiska avdelnings oberoende prognos, som ligger till grund för regeringens budgetproposition, konstateras att sysselsättningseffekterna är i hög grad beroende av hur arbetskraftskostnaderna i Finland utvecklas i förhållande till konkurrentländerna efter 2017, och å andra sidan av den mera allmänna internationella ekonomiska utvecklingen. Den för närvarande svaga efterfrågesituationen inom den internationella ekonomin, i synnerhet för investeringsvaror, fördröjer de positiva effekterna på kort sikt. Sålunda är det osannolikt att alla positiva effekter utfaller lika snabbt som arbetskraftskostnaderna sjunker.

I prognosen antas att sänkningen av arbetskraftskostnaderna inte ökar sysselsättningen 2017. År 2018 börjar avtalets gynnsamma inverkan på efterfrågan på arbetskraft synas, sysselsättningen börjar öka snabbare och detta fortsätter även 2019–2020. Åren 2017–2020 ökar sysselsättningen med sammanlagt 46 000 personer. Konkurrenskraftsavtalet bidrar till den positiva sysselsättningsutvecklingen. Tack vare avtalet är dock en positivare sysselsättningsutveckling än den prognostiserade möjlig.

Verknningar för de offentliga finanserna

Konkurrenskraftsavtalet innehåller element som både stärker och försvagar de offentliga finanserna. Om avtalet ökar sysselsättningen på förväntat sätt och staten och kommunerna fullt ut lyckas utnyttja den sparpotential som förlängningen av arbetstiden skapar, kan avtalets inverkan på de offentliga finanserna vara neutral på längre sikt. Med andra ord används en betydande del av det spelrum som avtalet skapar för de offentliga finanserna för att minska Finlands jämförelsevis höga totala skatteuttag, vilket för sin del skapar möjligheter till ökad ekonomisk aktivitet. Dessutom bör man lägga märke till att bedömningen inte innehåller de svårbedömda positiva effekterna på de offentliga finanserna av att lokala avtal främjas och Finlandsmodellen tas i bruk.

I FM:s ekonomiska avdelnings oberoende prognos, som ligger till grund för regeringens budgetproposition, beräknas konkurrenskraftsavtalet försämra saldot i de offentliga finanserna med 1,2 miljarder euro, dvs. 0,55 % i förhållande till BNP, 2017. På kort sikt är kostnaderna för avtalet alltså betydande. I det följande förklaras närmare hur konkurrenskraftsavtalet verknningar för de offentliga finanserna har beaktats i den prognos som ligger till grund för regeringens budgetproposition.

Konkurrenskraftsavtalet och de skattesänkningar som hänför sig till det försämrar saldot i de offentliga finanserna med något över en miljard euro 2017–2019 och med drygt 800 miljonereuro från 2020 och framåt utan de positiva effekter som den ökade sysselsättningen genererar. En ökning av sysselsättningen med 40 000 personer skulle stärka saldot i de offentliga finanserna med cirka 850 miljoner euro på längre sikt.

Konkurrenskraftsavtalet minskar inkomsterna inom de offentliga finanserna på kort sikt. Avtalet skär ner de sammanlagda socialförsäkringsavgifter som arbetsgivarna och löntagarna betalar och lättar upp den direkta beskattningen. På kort sikt fördröjer avtalet dessutom tillväxten av lönesumman och de skatter och avgifter som tas ut på den. Den förändrade inkomstfördelningen till företagets fördel ökar också de skatter som företagen betalar på sina vinster.

Å andra sidan minskar avtalet också omkostnaderna inom de offentliga finanserna, då den offentliga arbetsgivarens bikostnader minskar och semesterpenningarna inom den offentliga sektorn skärs ner och lönerna inte höjs. Avtalet minskar också den offentliga sektorns arbetskraftsbehov på längre sikt. Bedömningen av konkurrenskraftsavtalets verknningar för saldot i de offentliga finanserna finns samlad i tabell 2.

Tabell 2: Konkurrenskraftsavtalets årliga nettoinverkan på de offentliga finanserna enligt åtgärd, mn euro.

Åtgärd	2017	2018	2019	2020	Längre sikt
Förlängning av årsarbetstiden med 24 timmar	50	100	120	140	140
Nedskärning av den offentliga sektorns semesterpenningar med 30 %	150	150	150	0	0
Sänkning av alla arbetsgivares sjukförsäkringsavgift	-470	-500	-530	-300	-300
Delvis överföring av arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgifterna från arbetsgivarna på löntagarna	10	20	30	40	40
Inverkan av den interna överföringen av löntagarnas sjukförsäkringsavgifter via beskattningen	-400	-320	-290	-150	-150
Aktiva skattesänkningar 2017	-540	-550	-560	-570	-570
Sammanlagd inverkan	-1200	-1100	-1080	-840	-840
Verknningar via ökad ekonomisk aktivitet*					850
Sammanlagd inverkan på längre sikt					10

* Det går inte att tillförlitligt uppskatta den exakta tidpunkten för verkningarna

Förlängningen av arbetstiden per år med 24 timmar påverkar inte de offentliga finanserna direkt. Förlängningen av arbetstiden minskar dock arbetskraftsbehovet och skapar som möjlighet till en nettobesparing på cirka 140 miljoner euro inom de offentliga finanserna. För att åstadkomma besparingen förutsätts att man särskilt beslutar att utnyttja denna möjlighet inom staten och kommunerna. I statens och lokalförvaltningens prognos har den kalkylerade besparingen av förlängningen av arbetstiden antagits utfalla så småningom fram till 2020, dock med beaktande av att förlängningen av årsarbetstiden inte medför någon besparing inom undervisningssektorn.

Avtalet sänker arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift med ungefär 1 procentenhet åren 2017–2019. Sänkningen försämrar de offentliga finanserna med cirka 500 miljoner euro per år. Från och med 2020 är avgiftssänkningen cirka 0,6 procentenheter och den försämrade inverkan på de offentliga finanserna minskar till cirka 300 miljoner euro. Åren 2017–2019 finansieras en del av åtgärderna genom att semesterpenningarna inom den offentliga sektorn tillfälligt skärs ner med 30 %.

Att betalningen av arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgifterna delvis överförs från arbetsgivarna på löntagarna lättar upp företagets och skärper löntagarnas beskattning med drygt 300 miljoner euro 2017 och inverkan växer till cirka 1,1 miljard euro fram till 2020. Åtgärden har dock ingen väsentlig inverkan på saldoto i de offentliga finanserna.

De interna överföringarna till löntagarnas sjukförsäkringsavgifter som överenskommits i avtalet av tekniska orsaker lättar upp löntagarnas beskattning med i medeltal drygt 300 miljoner euro åren 2017–2019, men inverkan halveras från och med 2020. Dessutom stöder regeringen avtalet genom att lätta upp löntagarnas och pensionärernas beskattning med sammanlagt drygt 500 miljoner euro 2017.

BILAGA 3: Grunder för att tillämpa investeringsklausulen

Enligt Europeiska kommissionens meddelande som offentliggjordes den 13 januari 2015¹⁴ kan vissa investeringar, som är delfinansierade av EU, tolkas så att de ökar tillväxtpotentialen på längre sikt, och de kan medföra rätt till avvikelse från det medelfristiga målet eller anpassningsbanan mot det. För att få utnyttja investeringsklausulen förutsätts att

- i) totalproduktionen krymper eller produktionsgapet är minst -1,5 i förhållande till BNP,
- ii) avvikelserna från anpassningsbanan mot det medelfristiga målet leder inte till att referensvärdet 3 % för underskott överskrids utan en tillräcklig säkerhetsmarginal bibehålls,
- iii) en avvikelse på högst 0,5 % / BNP från anpassningsbanan mot MTO är lika stor som den nationella finansieringsandelen för t.ex. EFSI-projekt,
- iv) strukturreforms- och investeringsklausulernas kumulativa tillfälliga avvikelse från anpassningsbanan mot MTO är inte större än 0,75 % / BNP,
- v) gemensamt finansierade projekt får inte åsidosätta andra offentliga projekt, dvs. bruttobildningen av fast kapital i den offentliga sektorn får inte krympa det aktuella året,
- vi) medlemsstaten ska kompensera avvikelserna från anpassningsbanan mot MTO, och MTO ska nås över den horisont på fyra år som anges i stabilitetsprogrammet, och
- vii) när en medlemsstat helt och hållet utnyttjat den tillfälliga avvikelserna från anpassningsbanan mot MOT som investeringsklausulen möjliggör (högst 0,5 % / BNP), kan den inte utnyttja investeringsklausulen på nytt innan MTO har nåtts.

Med några få undantag är villkoren för att få utnyttja strukturreformsklausulen och investeringsklausulen i huvudsak desamma. Finland uppfyller i vid bemärkelse även de väsentliga villkoren för att få utnyttja investeringsklausulen. De specifika villkoren för att tillämpa investeringsklausulen uppfylls: för det första är Finlands produktionsgap enligt finansministeriets prognos -1,7 % i relation till BNP 2017. Dessutom ökar den offentliga sektorns investeringar reellt sett med cirka 0,6 % 2017. Beträffande de gemensamma villkoren för att tillämpa klausulerna kan konstateras att den offentliga sektorns underskott håller sig under referensvärdet med klar marginal, även om det så kallade säkerhetsmarginalvillkoren i ljuset av dagens kunskap inte uppfylls. Finlands regering strävar efter att uppnå det medelfristiga målet 2019.

Finska statens finansieringsandel 2017 av bevilningsfullmakterna som gäller EU:s strukturfondsprogram, program för samarbete vid de yttre gränserna och andra program för sammanhållningspolitiken är 175,1 miljarder euro, dvs. cirka 0,1 % i förhållande till BNP.

¹⁴ Se Vade Mecum On The Stability and Growth Pact 2016, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip021_en.pdf sidorna 218 - 223.

BILAGA 4: Uppgifter om metoder

Makroprognosen baserar sig på expertåsikter, finansministeriets DSGE-modell (se t.ex. Ekonomisk översikt, våren 2016, s.18, och Ekonomisk översikt, hösten 2016, s.18), en faktormodell på kort sikt samt partialmodeller.

Prognosen för de offentliga finanserna baserar sig på bl.a. makroprognosen på kort sikt samt kalkyler på medellång sikt, budgetpropositionerna, rambesluten, prognoserna om skatteunderlag och ändringarna i beskattningsgrunderna samt de detaljerade uppskattningarna av skatteinkomsterna som härletts från dem, kommunekonomiprogrammet samt besluten om socialskyddsavgifter och sociala förmåner.

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0295 160 01
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-805-7 (pdf)

Oktober 2016